

DE ZINGENDE ZAAAG

De vorige Klassieke Kinderzaken had als titel 'Luisteren met je ogen'.*

Bij de cd *Orphic Descent* hoorde ik niet welke instrumenten er speelden in de betoverende opening van Pianoconcert nr. 2. Ik mailde componist Robin de Raaff.

"Robin! Wil je mij mailen welke instrumenten ik hoor in de openingsmaten?" Dit is zijn antwoord:

"De eerste seconden héél laag de piano, en met iedere inzet speelt er ook (als het ware door pianist Ralph van Raat aangezet) een tamtam. Het zijn drie lage tamtams, waarbij de laatste een XL-formaat heeft, haha! Extra Large. Dus een gigantisch instrument.

De drie tamtams waren óm het publiek heen opgesteld, samen met andere geselecteerde metalen instrumenten als triangels, waarmee ik een drievoudig spiegelspel speel."

Dank Robin. Was ik maar bij het concert geweest, dan had ik kunnen luisteren met m'n ogen.

Een tamtam is een gong en een tomtom is een trommel. Adviesje. Ga bij een volgend concert luisteren met je ogen. 'Zien zoals je nog nooit hebt gehoord'.*

De zingende zaag is in het Engels de *musical saw*. Een bijzonder muziekinstrument.

De eerste zingende zaag komt écht uit de gereedschapskist. Het houten handvat tussen de knieën. Met je linkerhand houd je de punt van de zaag vast, je buigt het blad van de zaag krom en recht. Met je rechterhand strijk je over de rug van de zaag met dezelfde strijk-

stok als voor een cello, viool of bas. Hoe krommer het blad hoe hoger de klank, hoe rechter hoe lager. Ook de plek wáár je strijkt bepaalt de toonhoogte.

De bespeler wordt een 'zagist' genoemd. Het bespelen was ooit een circusnummer. Eerst vier poten onder een stoel vandaan zagen en dan met dezelfde zaag een wijsje spelen. De tent staat op z'n kop.

Het instrument ontwikkelt zich. Annette Scholten is celliste en zagist. Zij spreekt niet van de zingende zaag maar van de *lame sonore*, lame = blad en sonore = klinkend, dus klinkend blad.

De zaag heeft geen tanden, de punt van de zaag krijgt een handgreep, een *manette* (main = hand in het Frans) en het handvat van de zaag zit in een klankkast waardoor je een sonoor geluid krijgt.

Het instrument wordt zowel in de klassieke als in de lichte muziek en jazz gebruikt. De veelzijdige Fay Lovsky is een goede ambassadeur.

Zijn er zagisten onder lezers? Mail mij met een foto!

Cd klassiek

Aram Chatsjatoerjan is de componist en Iyad Sughayer speelt piano. Andrew Litton, dirigent, met het BBC National Orchestra of Wales.

De eerste keer dat ik muziek van Chatsjatoerjan hoorde was de *Sabre Dance*, de sabeldans.

Ik vond het wonderlijke muziek, ik was 10 jaar. Is dat nou klassieke muziek?

Heb het nú bekeken op YouTube met Simon Rattle en de Berliner Philharmo-

niker en toen zag ik dat er ook een saxofoon meespeelde. Een geval van luisteren met je ogen.

Laat je op #1 gedurende 14'51" meevoeven in de stijl van Chatsjatoerjan, en op #2 in het tweede deel, het Andante con anima*, zit een kleine solo van de lame sonore op 2'37".

Wat een bijzonder en betoverend eigen geluid. Ik begrijp dat het instrument veel gebruikt wordt in filmmuziek.

Ik propageer altijd dat muziek maken je de wereld over brengt.

De Nederlandse dirigent Jacq van Steen heeft zeven jaar in de functie van *principal quest conductor* met het National Orchestra of Wales gewerkt. En ik ging als verteller met Jacq mee naar Neurenberg, Weimar en Manchester! Op reis! Avonturen! Wie van jullie is weleens met instrument of zang over de grenzen gegaan? Mailen maar.

Cd jazz

Reset. PEAX. Cross-overensemble met Ties Mellema, saxofoon en Barry Jurjus, percussie en slagwerk. Quote van Ties: "Ik speel geen stijl, ik maak muziek."

Dat bindt hen beiden. Invloeden uit de hoeken van klassiek, minimal, funk, techno, jazz, barok gaan in de *melting pot* van beider talenten.

Als je dit hoort en het valt niet meteen in je muzikale pulletje, een adviesje: om de dag een kwartiertje luisteren, geef de muziek de kans om onder je huid te kruipen. Heeft niet te maken met smaak, maar met moeite doen.

Ik vind het heerlijk om deze twee mannen met zoveel creativiteit te horen. Zij tonen hun eigenheid. Het ambacht alleen al, dat ze kunnen wat ze kunnen! Tis bar.

Foto: Cees van de Ven

Fay Lovsky

Nog even dit

Zo af en toe rammelt er een cd'tje bij mij in de brievenbus. Daardoor kwam ik op het spoor van de zingende zaag.

Angelo met de lame sonore van Annette Scholten en pianiste Nanke Flach. Composities en bewerkingen van Casals, Wijnstra, Saint-Saëns, Pergolesi, Bakker, Rachmaninov.

Standards Live Vol 3. Het Tristan Schmidt Trio. Dat zijn van die parels, van die dappere jazzmusici die opnames maken omdat zij dit per se willen in hun leven.

Parelende pianist, lichtvoetige en soms heuende bassist en subtiele drummer met stukken uit *The American Songbook*. *Manifold*. Saxofonist en componist Ben

van Gelder. Jazz in optima forma. Origineel. Heerlijke harmonieën. Verrassende bezetting. Met orgel! Een absolute aanrader. Leve de brievenbus! Zo dat was een flink potje muziek. Plezier ermee.

Iedere mailer krijgt de intussen felbegeerde KKZ konde. Stuur weer eens een mailtje. Vind ik leuk.

edwinrutton@edwinrutton.nl

Nou dág!
Edwin Rutton

PSP. Alle columns zijn na te lezen op www.edwinrutton.nl bij LEZEN

PS. 'Zien zoals je nog nooit hebt gehoord'. Hé, deze zin lijkt op welke zin...?! Ik verloot de cd *Angelo*.

PPS. Andante con anima. Wie kan dat mooi vertalen? Ik verloot een lekker cd'tje. Jazz of klassiek?

CHATSJATOERJAN PIANO CONCERTO e.a.

IYAD SUGHAYER,
BBC NATIONAL ORCHESTRA OF WALES
O.L.V. ANDREW LITTON
BIS 731859925868 (SACD)
VKZ.NL/230304012 € 23,99

RESET

PEAX
LAB MUSIC 8720205393883
VKZ.NL/230304011 € 14,99